

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1895.

VSEBINA.

1. <i>Dr. E. Volčič</i> : O naših agrarskih operacijah in dotičnih zakonih (Dalje)	65
2. <i>Dr. J. Babnik</i> : Correalitas realis	70
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Dedičevim upnikom moči je po §-u 320. o. s. r. (§ 422. zap. gal. s. r., § 421. tir. s. r. in § 411. ital. s. r.) dovoljevati izvršilno zastavno pravico na doneske zapuščinskega predmeta s pridržkom, izraženim v §-u 822. obč. drž. zak. tudi preden je bila zapuščina prisojena. Za to izvršilo pa veljajo vse tiste omejitve, katere slede iz obstoječih zakonitih predpisov in iz narave navedenega pridržka. Posebno ni dopustno, da bi se čisti doneski takoj izročevali tistemu, kateri je prosil zavarovanja, ampak izročevati jih je sodišču	76
b) Za razsojevanje v zadnji dejanski posesti javnih prostorov in o motenji zasebno-pravnih služnostij na javnih prostorih so sodišča pristojna	79
c) Tudi na javnem zemljišči je zasebna posest mogoča in dopustna	80
d) Temeljem trgovčeve bilance sme se uvesti ekzekutivno postopanje po dvornem dekretu z dne 7. maja 1839, št. 358 z. j. z.	83
e) Določbo ministerske naredbe z dne 7. decembra 1856, št. 224. drž. zak., da je pridržana razsoja o poselskih sporih za časa službenega razmerja in pa prvih 30 dnij po njegovi razrušitvi političnemu oblastvu, ni smeti razširiti na prepire o moteni posesti, vršeče se med poslom in gospodarjem	84
f) Ničnosti ni najti, ako se je vsled neprihoda tožnikovega odbil njegov tožbeni zahtevek v stvari sami, in je bilo le v razlogih omenjeno, da je opravičena tudi od toženega vgovarjana nepristojnost. — Tožniku, kateri je s svojim pravnim lekom dosegel, da se je tožba radi nepristojnosti odbila, prisoditi se morajo stroški II. stopinje	86
g) Za oddružitev parcel od posestev, ki so vpisana v deželno desko in za njih prenos v zemljiško knjigo okrajnega sodišča v vojvodini Kranjski ni treba predlozbe politične privolitve	88
Kazensko pravo:	
Zakonski mož, kateri je svojo ženo pokoril, ker jo sumi prešestovanja in katerega žena po §-u 419. k. z. radi tega toži, ne zakrivi razžaljenja, če v svoje vpravičenje navaja vzroke dejanju in je tudi vtemelji	89
4. Književna poročila	90
5. Razne vesti	93
6. Pregled pravosodstva	95

O naših agrarskih operacijah in dotičnih zakonih.

Spisal dr. E. Volčič.

(Dalje.)

II. Razdelbeni in uredbeni zakoni.

Kakor je omenjeno početkom tega sestavka, imajo do mala jednako glaseče se zakone tudi druge kronovine, katerim vsem je temelj državni komasacijski zakon. Po teh deželnih zakonih in ukazih uredili so se tudi kranjski ter zato se ni čuditi, da v marsičem ne ugajajo dejanskim razmeram in potrebam. Kar velja o večini novih zakonov, to velja tudi o tem — posebno pa o slovenskem besedilu, ki je v resnici le prevod iz nemškega — da je namreč dosti potov nejasen ter v terminih negotov in nedosleden. Rzsodila najvišjega dotičnega oblastva — ministerske komisije — so redka, še nikjer zbrana, tako da i praksa ne daje zakonom trdne interpretacije.

Vrhu tega so v zakonih določila, ki se tičejo tako privatno-pravnih kakor procesualnih razmer in ki ne soglašajo z drugimi veljavnimi zakoni.

Po vsem navedenem je očito, da je določila naših agrarskih norm težko spraviti v skladen sistem ter da je to celo nemožno v malem sestavku, namenjenem za pravniški list.

Naša naloga bodi torej, le ob kratkem opozoriti na določila, ki veljajo po agrarskih zakonih za *A.* osebje; *B.* postopanje sploh ter 'pri razdelbah in uredbah posebe z dopustnimi pravnimi pomočki; *C.* posebnosti agrarskih zakonov, v kolikor se ne morejo omenjati pod *A* in *B*; *D.* zemljemersko delo pri agrarskih operacijah; *E.* pristojbine in stroške.

A. Osebje.

a) Oblastva, njih pristojnost i področje.

Agrarska oblastva so: 1. krajni komisarji, 2. deželna komisija pri deželni vladi, 3. ministerska komisija v poljedelskem ministerstvu.

Krajne komisarje imenuje poljedelski minister dogovorno s pravosodnim ministrom, in deželna komisija je postavi za agrarske operacije jednega ali več določenih okrajev ali za posamezne agrarske operacije. Krajni komisarji so v službenem in disciplinarnem oziru podložni deželni in v zadnji vrsti ministerski komisiji. Komisarju določa načelnik deželne komisije uradni sedež. Komisar dopisuje neposredno dotičnim oblastvom, uradom in vdeležencem ter ima svoj uradni pečat (§ 13. r. in u. dež. zak.; §-i 5.—9. r. in u. ukaz; nar. poljed. min. z dne 2. januarja 1893, št. 20541, št. 7. dež. zak.)

Deželna komisija za agrarske operacije na Kranjskem je samostojno, neposredno ministerski komisiji podložno deželno oblastvo in je sestavljena iz deželnega predsednika, ali njegovega namestnika kot načelnika, iz poročevalca, iz treh članov izmed sodniškega stanu in iz jednega člana deželnega odbora. Poročevalca deželne komisije imenuje poljedelski minister dogovorno z ministrom notranjih stvari, člane iz sodniškega stanu določi pravosodni minister; deželno-odborskega člana izvoli deželni odbor sam.¹⁾

Sestavo ministerske komisije izvrši poljedelski minister dogovorno z ministrom notranjih stvari in s pravosodnim ministrom.

Deželna in ministerska komisija razsojata v zbornih sejah z večino glasov; polovica komisijskih članov, ki imajo pravico glasovati, mora biti iz sodniškega stanu. Načelnik glasuje

¹⁾ Sedež dež. komisije za Kranjsko je v Ljubljani. Ondi je sedaj sedež tudi vseh 3 krajnih komisarjev, katerih jeden je določen za okrožje okrajnih glavarstev Logaškega in Postojinskega, drugi za okrožje prej v poglavju I. navedenih 10 sodišč, tretji za ono ostalih sodišč po Gorenjskem in Dolenjskem.

Sedež dež. komisije za Koroško je v Celovcu. Tam je tudi sedež enega krajnega komisarja med tem, ko je družega v Beljaku in tretjega v Spitalu.

kakor drugi komisijni člani in odločuje le, kadar se glasovi jednako porazdele.

Kedar imata komisiji razsojati spore, za katere bi bila razven slučaja razdelbe in uredbe pristojna redna sodišča, tedaj je komisijo pomnožiti še z jednim članom izmed sodniškega stanu. Pri gospodarskih vprašanjih je privzeti poljedelca ali gozdnarje in deželnokulturne tehnike, ki imajo pa le posvetovalni, ne odločilni glas (§-i 14. do 17. r. in u. dež. zak., § 28. in nasl. r. in u. ukaz.).

Vzroki izključitve oblastvenih oseb, kakor tudi zemljemercev in vseh izvedencev so z večine isti, kakor v sodnih spornih postopkih (§ 38. in nasl. r. in u. ukaz.).

Gledé početka oblastvene pristojnosti velja ločiti dvoje vprašanj. Prva se tičejo razsodbe o razdelbi ali uredbi sami in dotičnih poizvedeb; k temu so pristojna seve agrarska oblastva sama, ako se je vložila dotična prošnja, kakor je razloženo preje v poglavji I. Za druga pravna vprašanja pa se začinja izključna pristojnost, kedar se je bil po pravokrepni razsodbi o dovolitvi razdelbe ali uredbe izdal oklic v smislu §-a 60. r. in u. dež. zak.

Po tem dejstvu pristaja tem oblastvom kot takim obravnavati in razsojati spore, kateri nastanejo med sodeležniki (§ 20. r. in u. dež. zak.) skupnih zemljišč, o posesti ali lastnini do posameznih delov teh zemljišč, potem obravnava in razsodba o morebitnih povratnih odpravkih za uživanje takih zemljišč ali posameznih njih delov.¹⁾

Spor o vlasti ali posesti kakega posestva, s čegar posestjo je združen delež na skupnih zemljiščih, oziroma je združena užitna ali oskrbovalna pravica ali pravica po §-u 23. agrarskega zakona, spadajo pod rednega sodnika tudi potem, ko se je bila pričela pristojnost agrarskih oblastev.

Ako so bile pa take stvari, ki po izdanem ediktu spadajo pod agrarna oblastva, ob izdaji edikta že pred rednim sodnikom, tedaj ostanejo pri njem, samo da jih je potem nadaljevati po

¹⁾ Ministerska komisija izreka v naredbi z dne 1. maja 1891, št. 128 menenje, da spada pred ta oblastva tudi spor, spada li kak zemljiški kos k skupnemu zemljišču ali ne. Ako namreč kedo trdi, da je kak zemljiški kos njegov in da ne spada k skupnosti, tedaj je smatrati za sodeležnika pri skupnem zemljišču in spori med temi pristajajo agrarskim oblastvom.

predpisih, veljavnih za sumarno postopanje, razven, če bi se s tem jedni ali drugi sporni stranki kratila že pridobljena formalna pravica.

Agrarska oblastva odločajo tudi ob ustanovitvi in vzdrževanju gospodarskih naprav, združenih z razdelbo in uredbo. V to svrho razsojajo tudi v gozdnopravnih in v vodopravnih ozirih ter jim je uporabljati predpise vodnega oziroma gozdnega prava, v kolikor niso različni od agrarskih zakonov. Vdeleženci smejo se tudi po §-u 45. zak. z dne 15. maja 1872, šte. 16. dež. zak. združiti v vodno zadrugo, ne da bi bilo za to treba posebnega deželnega zakona.

Nasprotno pa ta oblastva niso pristojna pri vprašanjih, ki se tičejo železnih cest ali javnih potov ali katere uravnava stavbinski red; za vse dotične razsodbe treba se obračati do tistih oblastev, ki so sicer v to pristojna (§-i 10., 11. in 88. r. in u. dež. zak.).

V razdelbenem ali uredbenem postopanju oddane izjave ali sklenene nagodbe ne potrebujejo niti privolitve tretjih oseb, niti potrditve upravnih ali varstvenih in skrbstvenih oblastev, pač pa ima deželni odbor potrditi dogovore in nagodbe, v kolikor se jih vdeležujejo občine, občinski oddelki ali občinske naprave kot neposredno vdeleženi. Namestu potrditve varstvenega ali skrbstvenega oblastva treba potrditve deželne oziroma v drugi instanci ministerske komisije. V teku postopanja narejeni pravni položaj je vezaven tudi za pravne naslednike, celo takrat, kedar so si le-ti posest pridobili po sodni dražbi (§-i 28, 29. in 43. r. in u. dež. zak.).

Vsa ta določila ob oblastveni pristojnosti veljajo o postopanju od razglasitve, da se je isto pričelo, do razglasitve, da se je končalo (§-a 60. in 106. r. in u. dež. zak.).

Postopanje pa zavira ali preminja izvrševanje in uživanje pravic samo, v kolikor je agrarsko oblastvo ukrenilo provizorij, da se s tem doseže primerni prehod v novo zemljiško posest. Agrarsko postopanje ne ovira izvrševanju eksekucij temeljem pravokrepnih razsodb ali sodnih nagodb (§ 31. r. in u. zak., § 42. r. in u. ukaz.).

Kasneje bode omeniti, v koliko vpliva agrarsko postopanje na zemljknižno stanje skupnih zemljišč in na druga pravna razmerja.

Področje posamnih agrarskih oblastev določiti je v splošnem tako, da ima krajni komisar razsojati v prvi stopnji vsa vprašanja in odnošaje, če niso smatrati kot sporne ali po posebnem zakonitem določilu izrecno pridržane razsojanju višjih oblastev.

Pri sporih strank pristaja preiskava krajnemu komisarju, razsodba o njih pa deželni komisiji. O pritožbah in vzklicih proti razsodbam deželne komisije razsoja ministerska komisija.

Postavljeni sta torej le po dve instanci, ker tudi zoper razsodbo krajnega komisarja je dopuščena pritožba le na deželno komisijo, katera razsodi konečno-veljavno (§ 45. r. in u. dež. zak.). Vender so izjeme, o katerih bode spregovoriti kasneje pri obravnavanju postopka samega.

Krajni komisar ima v obče razdelbo oziroma uredbo pripraviti, jo s pripomočjo tehniškega osebja in izvedencev, katerim je vodja, končati ter dotične načrte in listine predložiti deželni komisiji v potrdilo.

Agrarska oblastva niso pristojna, postavljati skrbnike neznanim in neznanu kje bivajočim vdeležencem, temuč ima krajni komisar izposlovati pri dotičnem sodišči, da po §-u 276. obč. drž. zak. postavi skrbnika (§ 37. r. in u. dež. zak.). Tako postavljenje je potrebno za vsako agrarsko postopanje, ker, kakor razvidimo kasneje, imajo se dostavljenja vršiti največ v lastne roke, ne kakor obično v nespornih stvareh, ter obravnavanje s stranko samo, oziroma z nje rednim skrbnikom je večjidel zahtevano.

Agrarska oblastva sploh lahko zaprosijo druga oblastva, med temi tudi sodišča, bodisi za dostavljanje svojih odlokov bodisi za zaslišanje strank in svedokov, katera morajo kar najhitreje ustrezati vsem jim v zmislu zakonov in agrarskega ukaza stavljenim prošnjam (§ 33. r. in u. dež. zak.; §-i 3., 49. 52. in 135. r. in u. ukaz.).

(Dalje prihodnjič.)

Correalitas realis.

Pravni slučaj, ki je predmet članku v prvi letošnji številki „Slovenskega Pravnika“, je takošen, da na prvi hip vzbuja simpatije za tožnika; krivično se nam zdi, da bi moral on sam plačati ves dolg, za kateri ni bilo zastavljeno le njegovo zemljišče ampak tudi druga zemljišča, in če poslušamo na določilo §-a 15. zemljiškoknjižnega zakona oprte vgovore tožencev, ki iz tega in iz §-a 112. tistega zakona pridejo do zaključka, da tožnik nima nobene regresne pravice, se spominjamo neke besede Iheringove, katero pripovedujejo tisti, ki so imeli srečo, biti njegovi učenci in poslušati njegova duhovita predavanja. Če je slavni romanist razkazoval kako pravilo na praktičnem slučaju ter izvajal pravilo do zadnjih posledic, pripetilo se je tu in tam, da je prišel do nepovoljnega izida. Pa, kakor je bil izid nepovoljen, argumentaciji ni bilo mogoče vgovarjati, bilo je vse tako pravilno izpeljano, da si se moral sprizniti s sklepom, do katerega je prišel, in izdihnil si k večemu: durum, iniquum sed non aliter quid scriptum. Ihering je potem nekoliko prenehal, kakor da bi si bil hotel oddahnuti, je zamežikal in na to ž njemu lastno ironijo prašal: ali zares mislite, da bi bili praktični Rimljani dali veljati tak nezmisel? Ne, gospoda, ko sem prišel do tega rezultata, mi ni dalo miru, iskal sem po virih, da sem našel mesto, ki mi je bilo opora, da ovržem ta sklep, do katerega me je довela gola dedukcija in našel sem rešitev, katera edino odgovarja pravičnosti. Tako Ihering.

Ali ni naš slučaj takošen? Zemljišča *A*, *B* in *C* so zastavljena za tisti dolg, *A* je vsega poplačal, s tem sta *B* in *C* obveznosti prosta, razdolžena sta ob stroških *A*-jevih in ta naj nima nobene pravice, tirjati od nju razmernega povračila? Ali nista obogatela ob stroških *A*-jevih, ne da bi bila imela kakoršno koli pravico, zahtevati, naj on s svojo storitvijo tudi nju razbremeni? Na mnogih mestih, posebno pa v §-ih 878., 1041. in 1447. obč. drž. zak. izraženo je načelo, da nihče ne sme nepravilno obogateti s tujo škodo, ampak da mora poškodovanemu povrniti to, kar je prišlo iz slednjega imovine njemu v prid, če ni imel pravice, tega zahtevati.¹⁾

¹⁾ Glej razsodbo najvišjega sod. z dne 25. okt. 1893, št. 12216, objavljeno pod št. 972 priloge k ukazniku pravosodnega ministerstva za l. 1894.

Če se nadalje oziramo na določilo §-a 37. konkurznega reda, pridemo do zaključka, da smatra zakon razmerje med vkupnimi zastavljeninami za neko stvarno korealnost. Upnika, za katerega je pri vsakemu izmed sovložkov vknjižena zastavna pravica za vso tirjatev, sicer ne ovira v izboru, iz katerega zemljišča hoče zahtevati plačilo, toda dolžnika, katerega upnik ni prijel za plačilo, ne razbremeni to od drugega obvezanca opravljeno plačilo, on ne obogati na škodo plačnika ali pa na škodo upnikov, za katere je vknjižena zastavna pravica za zadevno tirjatev na vložku, pri katerem je upnik dosegel plačilo. Ti poznejši upniki imajo po zakonu proti lastniku razbremenjenega vložka regresno pravico do tistega zneska, kateri bi bil moral plačati, če bi bil zahteval upnik plačilo iz vseh vložkov in bi se znesek med nje razdelil po meri izkupil.¹⁾ Zakonodavec torej tukaj sam priznava obstanek stvarne korealnosti med sozastavljenimi zemljišči in po določilih §-ov 7. in 896. obč. drž. zak. rešiti je prepirno prasanje po zahtevi tožnikov.

Tej, na prvi pogled zelo prikupljivi argumentaciji pa ne morem pritrditi, ampak sem mnenja, da med lastniki sozastavljenih zemljišč ni korealnosti, kakor jo imajo za osebne sodolžnike v mislih § 891. in sledeči obč. drž. zak. Priznavam, da je razmerje med lastniki vkupno zastavljenih zemljišč navidezno podobno korealnosti in to zaradi tega, ker so imovinske razmere prizadetih oseb tako zapletene, da vsi čutijo, če upnik izvršuje svojo pravico, kajti za znesek, za kateri enega prime, razbremeni drugega, toda ta podobnost in dejanska zapletenost imovinskih razmer še ne daje pravice, konstruirati med lastniki zastavljenih zemljišč pravnega razmerja, kakor obstoji med osebnimi sodolžniki, ker lastniki zastavljenin kot taki sploh niso dolžniki, ampak oni so le dolžni trpeti, da si išče upnik plačilo iz zastavljenine, če ne dobi pravočasno plačila (§ 447. obč. drž. zak.). Med sodolžniki, katere imajo v mislih § 891. in sled. obč. drž. zak., je vstvarjeno pravno razmerje vsled pogodbe ali pa vsled posebnega zakonitega določila, ki ustanavlja n. pr. za sokrivce kakega kaznivega dejanja in za druge slučaje, vkupno obveznost. Lastniki vkupnih zastavljenin pa niso sklepali pogodbe niti med

¹⁾ Tako argumentuje razsodba najvišjega sodišča z dne 5. februarija 1878, št. 11402, objavljena v Gerichts-Zeitung I. 1878, št. 23.

sabo niti z upnikom, kateri je tirjal plačilo vse tirjatve od enega izmed njih; brez vsake nadaljnje pogodbe so s pridobitvijo zemljišča ipso facto prevzeli tudi bremena (§ 443. obč. drž. zak.). Naš državljanski zakonik pozna korealnost le kot obligatorno razmerje med osebami, korealnosti med stvarmi pa ne pozna, dasiravno so se tudi že za časa kodifikacije občnega državljankega zakonika dejanski nahajale vkupne zastave, le formalno niso bile urejene tako, kot so sedaj.

Tako se je reševalo prepirno prašanje že pred zemljiškoknjižnim zakonom z dne 25. julija 1871,¹⁾ sedaj pa imamo uprav v tem zakonu najvažnejši argument proti zahtevi tožnikov.

§ 15. zemljiškoknjižnega zakona zares govori po besedah le o pravicah hipotekarnega upnika, katere v naši pravdi med lastniki vkupnih zastavljenin niso niti dvomljive niti prepirne, toda če sprejmemo teorijo o stvarni korealnosti med vkupno zastavljenimi

¹⁾ Tako n. pr. Blitzfeld, Zur Lehre von Gesammthypotheken, Gerichts-Zeitung z l. 1859, šte. 43 in sled., ki o dozdevni korealnosti piše: „Allein diese Analogie stellt sich als eine rein imaginäre dar, wenn erwogen wird, dass bei den Correalobligationen die Ursache dieser Erscheinung in der wechselseitigen Beziehung der mehreren durch die Identität des Vermoegensstoffes verbundenen Obligationen gelegen ist, vermöge welcher jeder Correus zu derselben Leistung verbunden ist und vermöge welcher der sich in einem Correus ereignende, den ganzen Inhalt der Obligation ergreifende Liberationsgrund die Erlöschung aller übrigen Obligationen (wegen der Identität ihres Vermoegensstoffes) und sohin die Befreiung aller übrigen Correi zur Folge hat; während die Freiheit des Gesammthypothekar-Gläubigers, die Befriedigung aus was immer für einer simultan verpfändeten Realität nach eigener Wahl zu verlangen, sich aus der Natur der Gesammthypothek als eines dinglichen Rechtes ergibt, welches seinen Gegenstand unmittelbar in allen seinen Theilen ergreift, ohne dass ein oder der andere Theil desselben vornehmlich oder allein zur Erfüllung des Inhaltes des Rechtes bestimmt wäre. Die in Folge der Befriedigung des Gesammthypothekar-Gläubigers aus Einer Realität eintretende Befreiung der übrigen Realitäten folgt aber auch insbesondere aus der Natur des Pfandrechtes, dessen Inhalt durch einmalige Befriedigung des Gläubigers erschöpft ist, und welches infolge der Tilgung der Hauptobligation als deren Accessorium erlischt. Aus dieser principiellen Vergleichung ergibt sich, dass zwischen der Correalität und dem Simultan-Pfandverbände mehrerer Realitäten nicht nur keine Aehnlichkeit, sondern die gründlichste Verschiedenheit obwalte und dass es nicht angehe, die Grundsätze einer Obligationsqualität auf ein dingliches Recht anzuwenden.“

vložki in uporabljamo na to razmerje določila § 896. obč. drž. zak., s tem izpodrinemo in effectu pravico upnikovo, katera mu nedvomno pristaja po drugem odstavku §-a 15. in po zadnjem stavku §-a 112. leg. cit., pravico, da sme katero mu drago izmed vkupnih zastavljenin izpustiti, bodi si popolnoma, bodi si deloma iz obveznosti. To namreč v očigled določilu zadnjega stavka §-a 896. obč. drž. zak. tako razbremenjenega dolžnika ne bi oprostilo obveze nasproti sodolžnikom, on bi moral vkljub temu, da se je zastavna pravica pri njegovem zemljišču morda že izbri-sala, razmerno prispevati k poplačilu zavarovane tirjatve. Do te posledice dovaja torej dosledna uporaba §-a 896. obč. drž. zak. za naš slučaj in to jo pač najboljše pobija.

Druga posledica dosledne uporabe §-a 896. cit. za naš slučaj pa bi bila razdelitev regresne tirjatve po glavah, ker izrecno drugo razmerje ni ustanovljeno med vdeleženci. Tožnik pa hoče razdelitev po vrednosti ali prav za prav po kupnih cenah, za katere so bila kupljena posamezna zastavljena zemljišča, rekoč, da je vsako drugo razmerje izključeno že po naravi stvari in da se je držati načela, izraženega v §-u 37. konkurznega reda. Po tem pa treba vendar razločevati med kupnino in pravo vrednostjo, kajti po §-u 37. konk. r. bi bila odločilna vrednost posameznih zemljišč ob času, ko postane prašanje regresa akutno. Ali bi zares odgovarjalo „primernosti“, katera je rodila nazor o stvarni korealnosti, če bi se tako izračunanje po smislu §-a 37. konk. r. vršilo tudi za slučaj, da se je, bodisi vsled pridnosti ali vsled malomarnosti lastnikove, bodi si vsled slučajnih nezgod (požar, povodenj, ki opustoši polje in spremeni najboljši svet v neplodovito prodovino) ali vsled gospodarskih ali prometnih izprememb (naprava ali preložitvev cest, gradnja železnic) vrednost sozastavljenih zemljišč izza kupa tako znatno izpremenila, da se je napram kupnini razmerje vrednosti med zemljišči preobrnilo in je prej najdražje zemljišče sedaj najmanj vredno in obratno? Ali naj se vrši razdelitev po sedanji vrednosti (analogon ex § 37. konk. r.) ali pa, kakor želi tožnik,¹⁾ po kupnini? Ali naj odlo-

¹⁾ „Mera pa je tu vrednost posameznih odkupljenih zemljišč, kajti le to vrednost je vsak kupec riskiral, le nanjo morala je biti naperjena njegova diligentia“ Sl. Pravnik, I, 1895, stran 4.

čuje kupnina tudi za slučaj, da je kateri izmed kupcev plačal ceno posebne priljubljenosti?

Napačno je po mojem mnenji tudi, če se izvaja iz določila §-a 37. konk. r. argument za stvarno korealnost in če se uporablja to zakonito določilo, dasi govori le o pravicah upnikov, za ureditev razmerja med lastniki sozastavljenih zemljišč. Tega izjemnega določila niti v konkurzu ni moči uporabljati za slučaj, da ima upnik za svojo tirjatev zastavno pravico pri kridatarjevem zemljišči in je za njo zarubil tudi premičnine kridatarjeve. Skušalo se je sicer uporabljati § 37. konk. r. tudi za ta slučaj¹⁾ toda to mnenje pobija drugi odstavek §-a 38. konk. r., ki po tem, kar našteva, naravnost izključuje analogno uporabo §-a 37. *ibid.* za prodaje premičnin, ker le govori o služnostih, obrestih, ponavljajočih se dajatvah in stroških, gledé katerih je tudi pri prodaji premičnin uporabljati za nepremičnine v §-ih 33. do 37. dana določila, o zastavni pravici pa molči, dasiravno bi bila taka uporaba z ozirom na izredni slučaj konkurza umestna in vpravičena.

Res, v pravosodji je sedaj vsprejeto načelo, da se določila §-a 37. konk. r. analogno uporabljajo tudi pri izvršilnih prodajah nepremičnin izvan konkurza. Toda komu niso znane težave, katere je bilo premagati, dokler je to mnenje v pravosodji obveljalo²⁾ in kako različni nazori so se pojavljali od razsodeb z dne 16. julija 1872, št. 7308 in z dne 20. decembra 1877, št. 6718, ki sta dovoljevali uporabo §-a 37. izvan konkurza le za slučaj, da so bila vsa vkupno zastavljena zemljišča prodana ob tistem času ali da se je vsaj razdelitev izkupil vršila istodobno do odločbe z dne 20. septembra 1892, št. 10712, ki je bila pod št. 156 uvrščena v repertorij pravorekov.³⁾ Te noveje odločbe pa kar nič

¹⁾ Dr. H. v. M., Ueber die allgemeine Giltigkeit der im § 37 der Concurrencyordnung ausgesprochenen Principes v „Jurist. Blätter“ l. 1889, št. 44 in odgovor drja Gustava Harpnerja v št. 50. tistega letnika.

²⁾ Blitzfeld je v svoji zgoraj navedeni razpravi že l. 1859. zagovarjal tako razdelitev izkupila pri vkupnih zastavah, kakor jo določuje sedaj § 37. konk. r. dasiravno je odločen nasprotnik teorije o stvarni korealnosti.

³⁾ Objavljena je tudi v „Sl. Pravniku“ l. 1892. stran 334.

ne argumentujejo s stvarno korealnostjo¹⁾ ampak glavni argument jim je primernost (aequitas) rekoč, da je določilo § a 37. konk. r. „in der Billigkeit gegründeter Rechtssatz“, kateri treba uporabljati tudi izvan konkurza, ker bi sicer na poznejši stopinji vknjiženi upniki nevpravičeno obogateli.

Naj se torej še ob kratkem ozrem na to, bi li res zavrnitev tožbene zahteve — ker po mojem mnenju edino ona odgovarja pisanemu zakonu — bila neprimerna, kakor je videti na prvi pogled.

Tudi to prašanje zanikujem.

Navidezna primernost bi menda koga napotila, zastopati tožbeno zahtevo iz naslova nevpravičene obogatbe. Opirati pa bi jo zamogel le na § 1041. obč. drž. zak., ne pa § 1042. ibid., kajti tožnik ni plačal tujega dolga, ampak plačal je svoj dolg oziroma, ker sploh ni dolžnik, kakor sem že zgoraj razložil, on je zadostil zgolj svoji obvezi, dopuščati, da mu proda upnik zastavljeno, če ne dobi plačila. On torej ni opravljal potroška za drugega, ampak izpolnil le svojo, iz §-ov 447. in 469. obč. drž. zak. izvirajočo dolžnost, vsled česar ni uporaben § 1042. obč. drž. zak., ki govori le o storitvah, katerih dotičnik po zakonu ni bil dolžan opravljati. Nesreča zanj, da se je upnik prijel ravno njegovega zemljišča, akoravno jih je več imel na izbor, toda lastniki ostalih zastavljenih zemljišč mu za to niso dolžni nobenega povračila, ker oni so imeli napraviti ta potrošek, oziroma to trpeti le za slučaj, da upnik njih prime, to pa se ravno ni zgodilo.²⁾ Exner, kateri tožniku v našem slučaju odreka regresno pravico, ker ne priznava obstanka stvarne korealnosti,³⁾ pravi.

¹⁾ S stvarno korealnostjo operirajo le starejše razsodbe, n. pr. ona z dne 18. februarja 1869, št. 61 (G. U. W. št. 3301) in obširno ona z dne 5. februarja 1878, št. 11402 (Gerichts Zeitung 1878, št. 23). V literaturi pa priporoča n. pr. Hoegel, Die Meistbotsvertheilung bei Simultanpfandgütern (Gerichts Zeitung 1894, št. 22), naj se uporablja § 37. konk. r. „mit einiger Energie in der Auslegung.“

²⁾ Kdor strogo zastopa načelo stvarne korealnosti, mora trditi, da ona obstoji tudi za slučaj, da bi bil eden izmed kupcev ves, ali vsaj del hipotekarnega dolga prevzel v svojo plačilno obljubo, tudi v tem slučaju bi moral dosledno priznavati regresno pravico ex § 896. obč. drž. zak. proti sozastavljenim vložkom — ali bi tudi to odgovarjalo primernosti?

³⁾ Exner, das österreichische Hypothekenrecht, stran 313. Ravno tako pobija teorijo o stvarni korealnosti Mages, die Gesamtschuldverhältnisse des österr. Rechtes, stran 88. in sled.

da med lastniki sozastavljenih vložkov ravno tako ne more biti govora o kaki pravici do izravnave, kakor o nji ne more biti govora med dvema upnikoma, če njuni dolžnik enemu poplača ves dolg z zadnjo svojo gotovino, potem pa napove konkurz. Očividno je napotila Exnerja k primeri l. 6 § 7 D., quae in fraudem creditorum facta sunt ut restituantur 42, 8¹⁾ in tudi za naša toženca velja, kar pravi rimski pravnik o poplačanem upniku: sibi enim vigilavit. Vsi trije: tožnik kakor oba toženca, ravnali so skrajno neprevidno, ker si niso pravočasno preskrbeli izbrisa zastavne pravice pri kupljenih zemljiščih, in vsem je pretila zbog tega nevarnost. Iz tega pa, da je vsa nezgoda zadela le enega izmed njih, še ne sledi za ostala dolžnost, prispevati k potrošku, kateri nju ni zadel, ker sta se hote ali ne hote, izognila nevarnosti, biti prijeta za plačilo.

Dr. Janko Babnik.

¹⁾ l. 6 § 7 D 4², 8: „Sciendum, Julianum scribere, eoque jure nos uti, ut, qui debitam pecuniam recepit, antequam bona debitoris possideantur, quamvis sciens prudensque solvendo non esse recipiat, non timere hoc edictum: sibi enim vigilavit.“

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dedičevim upnikom moči je po §-u 320 o. s. r. (§ 422. zap. gal. s. r., § 421. tir. s. r. in § 411. ital. s. r.) dovoljevati izvršilno zastavno pravico na doneske zapuščinskega predmeta s pridržkom, izraženim v §-u 822. obč. drž. zak., tudi preden je bila zapuščina prisojena. Za to izvršilo pa veljajo vse tiste omejitve, katere sledo iz obstoječih zakonitih predpisov in iz narave navedenega pridržka. Posebno ni dopustno, da bi se čisti doneski takoj izročevali tistemu, kateri je prosil zavarovanja, ampak izročevati jih je sodišču.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 128: pleniss. sklep z dne 3. januarja 1895, št. 14.734.)

Ker sodišča različno rešujejo vprašanje: »ali se naj dovoljuje dedičevemu upniku po §-u 822. obč. drž. zak. sekvestracija zapuščin-

skih predmetov«, je pravosodno ministerstvo zaprosilo najvišje sodišče, naj predloži to pravno vprašanje plenarnemu senatu v rešitev in naj preskrbi razglasitev rešitve po ukazniku pravosodnega ministerstva.

Vsled tega je najvišje sodišče dne 3. januarija 1895 pod št. 14734 ex 1894 v polnem zboru sklenilo, naj se vpiše na čelu stoječi sklep v knjigo judikatov ter je pri tem uvaževalo sledeče:

Na pravno vprašanje, o katerem je govor, se je v pravosodju odgovarjalo različno. Razlogi, kateri so napotili v posameznih slučajih sodišča in posebno tudi najvišje sodišče, da so zanikala to vprašanje, so bistveno sledeči:

1.) § 822. obč. drž. zak. imenuje izrecno kot v tem slučaju dopustna zavarovalna sredstva le prepoved, rubežen in predznambo, ne pa tudi izvršilne sekvestracije; v upravo zapuščinskih stvari posegati, presega pravico dedičevega upnika, katero mu daje § 822. obč. drž. zak. in nikakor ne gre izjemnega določila §-a 822. obč. drž. zak. raztezujoče razlagati, tem manje, ker ni gotovo, ali je zgolj pripala dedinska stvar s plodovi vred, katerè donaša izza zapustnikove smrti, sploh dedičeva ali pa bo odkazana komu drugemu.

2.) V kolikor plodovi ob času zapustnikove smrti niso zapali, sploh ne spadajo v njegovo zapuščino, na nje torej določilo § a 822. obč. drž. zak. ni uporabno.

Dasiravno je resnično, da ob času zapustnikove smrti in pred koncem zapuščinske razprave ni absolutne gotovosti o tem, komu se bo odkazal vsak posamezni zapuščinski predmet, vendar iz tega ni moči izvajati zadostnega vzroka za zavrnitev od dedičevega upnika stavljene zahteve za izvršilno sekvestracijo dediču pripalega zapuščinskega predmeta ali deleža na njem, in sicer tem manje, ker je zakonodajstvo v kljub ti negotovosti izrecno dalo dedičevemu upniku v §-u 822. obč. drž. zak. pravico do take varnosti.

Vgovora, da se v §-u 822. obč. drž. zak. sekvestracija ne omenja, ni moči smatrati za vtemeljenega, če se uvažuje, da občni sodni red sploh ne pozna izraza »izvršilna sekvestracija« in da imenuje § 320. o. s. r. to, kar se razumeva pod tem izrazom, dovolitev zastavne pravice na plodove ali pridelke, da torej izvršilna sekvestracija ni nič drugega kot rubežen in da je v §-u 822. o. s. r. rubežen izrecno imenovana kot v tem slučaju dopustno zavarovalno sredstvo.

Tega ni uvidevati, zakaj upniki dedičevi ne bi smeli seči na doneske zapuščinskega predmeta. Take izjeme v §-u 822. obč. drž. zak. ni in z ozirom na določilo §-a 320. o. s. r. moralo bi se nahajati v občnem državljanskem zakoniku posebno določilo, ako bi bilo zakonodajstvo nameravalo, izvzeti doneske zapuščinskega predmeta od izvršila, pognanega po upnikih dedičevih.

Vrhu tega določuje § 457. obč. drž. zak., da sega zastavna pravica na vse, k prosti lastnini zastavnika spadajoče dele, na prirast in pritikline zastave, torej tudi na plodove, dokler vise in niso pobrani. S tem zakonitim določilom je § 320. o. s. r. v tesni zvezi. Ravno v ta namen, da se namreč upniku omogoči zadobitev zastavne pravice v hipu, ko se pobirajo plodovi, oziroma zapadejo obresti v plačilo, je dano določilo §-a 320. o. s. r. in ni ga tehtnega razloga, zaradi katerega bi se le dedičevim upnikom zabranjevalo, z izvršilom poseči na plodove in obresti, posebno ker so ti plodovi in te obresti imovinski predmeti dedičevi, za slučaj, da izid zapuščinske razprave ne ovira, odkazati ta imovinski predmet dediču.

Tudi okolnost, da doneski, kateri ob času zapustnikove smrti še niso zapali, niso del zapuščine, ne ovira izvršila na te doneske, ker so nedvomno tudi po smrti zapustnikovi nastali doneski zapuščinskih predmetov tistega dediča, kateremu pripadejo zapuščinski predmeti.

Vsekako pa je treba v §-u 822. obč. drž. zak. izraženi pridržek z ozirom na predpis resolucije z dne 31. oktobra 1785, št. 489. zb. p. z. pod *ff* natančneje določiti ali dopolniti, da se pride v okom neugodnim nasledkom, kateri bi zamogli nastati zapuščinskim vdeležencem iz dovoljene izvršilne sekvestracije. Po navedeni resoluciji bi sekvester smel izročevati dohodke sekvestrovanega zemljišča izvršitelju. To bi zamoglo škodovati zapuščinskim vdeležencem, če ne bi pognal izvršila upnik zapuščine, ampak dedičev upnik. Da se zabranja taka škoda, je umestno in je tudi zmislu §-a 822. obč. drž. zak. primerno, da se ne napravlja pri dovolitvi tako imenovane izvršilne sekvestracije le v tem zakonitem določilu navedeni pridržek, ampak da se izrečejo tudi vse tiste omejitve, katere izvirajo iz obstoječih zakonitih predpisov in iz narave navedenega pridržka, posebno tudi to, da čistih doneskov ni takoj izročevati tistemu, ki je prosil zavarovanja, ampak da jih je izročevati sodišču.

Ravno tiste omejitve morajo dosledno nastopati tudi takrat, če se po dvornem dekretu z dne 4. junija 1792, št. 22. zb. p. z. sega z izvršilom na obresti in dohodke glavnice ali druge tirjatve in ni treba postavljati sekvestra. V tem slučaju je naročiti tistemu, ki mora plačevati te obresti in dohodke, naj jih ne izročuje izvršitelju, ampak daje sodišču na razpolaganje, da mu jih ne bo treba dvakrat plačati.

b) Za razsojevanje v zadnji dejanjski posesti javnih prostorov in o motenji zasebno-pravnih služnostij na javnih prostorih so sodišča pristojna.

Okrajno sodišče v C. ugodilo je vgovoru nepristojnosti sodišča za razsojo, je-li je tožnik bil moten v svoji domnevni pravici hoje skozi Prosto ulico s tem, da je toženec nekega dne zaprl duri svoje prehodne hiše, skozi katero vodi Prosta ulica v Gosposko ulico, in je nepristojnost vtemeljilo s tem, da je Prosta ulica javna pot, ker je mestni urad na uradno sodno vprašanje s posebnim dopisom naznanil, da je ta skozi toženčevo prehodno hišo držeča pot že od nekdanj priznana kot javna, in da je torej sodišče nepristojno za razsojo o pravicah na javnih prostorih.

Višje sodišče v G. je odlok prvega sodnika potrdilo, ker je javnost v tožbi in pravdi soglasno označene skozi toženčevo dvorišče št. 3 Proste ulice držeče poti z dopisom mestnega urada potrjena, ker javnost pota po svojem pojmu in v svoji naravi ne pripušča zadobljenja in posesti zasebno-pravne služnosti, posebno pa ne zasebno-pravne posesti pravice hoje ali pešpoti po taki javni poti, ker so po §-u 1. cestnega policijskega reda za mesto C. z dne 20. junija 1890. l. tam kot javne ceste imenovanim potom prištevati tudi prehodi in take v zasebni lastnini se nahajajoče ceste in poti, po katerih se vrši javni promet, kakor ravno po prepirni poti skozi toženčevo dvorišče in ker imajo za prosti promet po javnih cestah in potih skrbeti upravna oblastva in organi cestnega nadzorstva. Vsled tega se je morala po §-u 48. zak. z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. izreči nepristojnost sodišč za razpravljanje in razsojo o taki tožbi.

Najvišje sodišče pa je z naredbo z dne 5. decembra 1894, št. 14207 ugodilo izvanrednemu revizijskemu rekurzu, uva-

žujé, da trdi tožnik v svoji tožbi, da se nahaja v zadnji dejanski posesti pravice hoditi od in do svoje v Prosti ulici št. 1 v C. stoječe hiše skozi dvorišče toženčeve hiše v Prosti ulici št. 3 v C., in da je toženec to zadnjo dejansko posest motil s tem, da je zaklenil duri prehodne hiše; uvažujé, da sme po §-u 2. ces. nar. z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. vsak, ki se čuti motenega v posesti reči ali pravice, zahtevati sodniško pomoč, da se morajo po §-u 55. zak. z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. prepiri o motenji posesti, pri katerih gre samo za razpravljanje zadnjega dejanskega posestnega stanja, vložiti in razpravljati pred okrajnimi sodišči in da je vkljub temu, če je prepirni prehod priznan kot javen, vendar le sodna stvar razsoditi, je-li je mogel tožnik dobiti posest pravice prehoda in je-li je bil v posesti te pravice, da torej pristojna v predležemem slučaju sodba o vloženi tožbi in njeni konečni zahtevi sodiščem. Sodbi spodnjih inštanc, ki izrekata nepristojnost sodišč, sta se morali torej z dopuščanjem dvornega dekreta z dne 15. februarija 1833, št. 2593. z. j. z. razveljaviti kot pravno-pomotni in očitno krivični.

Dr. J. Kolšek.

c) Tudi na javnem zemljišči je zasebna posest mogoča in dopustna.

Okrajno sodišče v G. R. spoznalo je v pravdi občine Kr. proti T. in M. W. zaradi motenja posesti z odlokom z dne 19. maja 1894, št. 1286:

Toženca T. in M. W. sta dolžna: 1.) pripoznati, da se občina Kr. nahaja v zadnji dejanski posesti pašnika št. 180 kat. obč. Kr. in križa, ki je stal na vzhodnem delu te parcele, 2.) toženca sta občino Kr. v tej posesti motila s tem, da sta dne 1. maja 1893. l. podrla na tej parceli sezidani kameniti križ, iz tega podrttega križa dobljeni material na parceli št. 180 nakopičila in mejo med parcelama št. 180 in 179 kat. obč. Kr. označujoči mejnik odstranila; 3.) dolžna sta, te predmete v prejšnji stan spraviti, podrti kameniti križ tekom jednega meseca po pravokrepnosti tega razsodila znova zgraditi, mejnik v 14 dneh postaviti na prejšnje mesto in se vsakega daljnega motenja vzdržati, sicer nju zadene globa.

Razlogi:

Po lokalnem ogledu je dognano, da se ima parcela št. 180 kot nerodovitno javno zemljišče smatrati, in je dalje po izvedencih dokazano, da spada mesto, na katerem je zidani križ stal, k parceli št. 180. Parcela št. 180 kot javni prostor je pa po §-u 24, št. 3. dež. zak. za Štajersko z dne 2. maja 1864, št. 5. dež. zak. pod varstvom občine Kr. ter ima občinski predstojnik po §-u 49. ist. zak. v zvezi z občinskim odborom občinske zadeve voditi in zastopati. Torej je občinski predstojnik k predležeči tožbi vpravičen. V pravdi zaradi motenja posesti gre pa le za zadnjo dejansko posest, o kateri po §-u 339. obč. drž. zak. odločuje samo sodnik, vsled česar je pristojnost tega sodišča nedvomna. Do parcele št. 180 kot javnega zemljišča ima po §-u 322. obč. drž. zak. jedino obč. Kr. izključne posestne pravice. Zidani križ služi po svojem naravnem namenu po §-u 287. obč. drž. zak. le občanom, torej je zasebna posest na njem nedopustna. Po pričah je dokazano, da sta bila križ in ograja okolu njega od občine napravljena in da se je ta križ v občini Kr. smatral kot javen križ. V zasajanji prostora okolu križa s cveticami, katero toženca trdita, ni videti posestnega dejanja, pač pa v priznani odstranitvi križa in mejnika motenje tožničine posesti.

Višje deželno sodišče v Gr. je vsled rekurza toženčevega z odločbo z dne 10. oktobra 1894, št. 9780 prvosodni odlok izpremenilo in tožbeni zahtevek odbilo iz sledečih razlogov:

Prvi sodnik je po pravici smatral sodišča pristojna za odločitev predležeče pravde, ker v njej ne gre očitvidno za vprašanja javnega prava, temveč le za privatno posest. Napačno pa je mnenje prvega sodnika, da na javnem ali občinskem zemljišči posest ni dopustna. Posest na javnem zemljišči v svojem bistvu ni drugačna, kakor posest na zasebnem zemljišči. Občina torej lahko tako posest tudi izgubi in posamezniki jo morejo pridobiti. Vknjižba zemljišča kot javno zemljišče za posestno vprašanje ni merodajna. V predležečem slučaju so priče potrdile, da sta toženca do zadnjega časa na parceli št. 180 tam, kjer je stal križ, in okoli njega travo kosila in pasla živino, in občina Kr. ni trdila, da bi se to bilo godilo le precario. Istotako je po pričah dokazano, da je bil tisti mejnik nad križem, v katerega odstranitvi občina Kr. vidi motenje posesti, postavljen od tožencev in zakonskih L. le za to, da označuje

mejo med posestjo slednjih dveh. Zaradi tega odstranitev tega mejnika ni motenje tožničine posesti. Kar se slednjič tiče kamenitega križa, misli tožnica, da je svojo posest s tem vtemeljila, da je ta križ na občinskem svetu stal in da je križ kakor tudi leseno ograjo občina na svoje stroške dala napraviti. Prva trditev pa je za dejansko posest neodločilna, ker prostora okolu križa ni občina rabila, nego toženca. Ostalih trditev pa zaslišani svedoki niso mogli potrditi, temveč so po izpovedbah prič Fr. H. in M. L. dotični križ postavili štirje posestniki. V ostalem pa ta križ ni bil predmet posesti v zmislu določeb I. poglavja drugega dela obč. drž. zak., kar je slednjič tožnica v svojih pravnih spisih sama priznala. Isti služil je verskim potrebam, ne samo občanov, nego vsakega mimgredočega. Za to pa, da bi bila toženca te verske potrebe žalila, manjka razlogov, to tem bolj, ker je bil podrti križ že star in razpadljiv in ker sta toženca mesto njega sezidala novo lepo kapelico.

Višjesodno naredbo potrdilo je najvišje sodišče z odločbo z dne 5. decembra 1894, št. 14157 iz sledečih

razlogov:

Tri motilne čine navaja občina Kr. kot povod predležecemu prepiru namreč: Odstranitev križa na parceli št. 180, nakopičenje iz tega križa dobljenega materijala na tej parceli, in odstranitev mejnika. Kar se tiče križa, sicer ni res, da bi isti ne mogel biti predmet posesti v zmislu določeb I. poglavja II. dela obč. drž. zak., ker ga ni smatrati za stvar, ki bi bila po zakonitih propisih izključena od pravnega prometa in ker namen, kojemu je imel križ služiti, njega sposobnosti, biti v pravnem prometu, ne zavira. A občina Kr. ni dokazala, da je bila v posesti tega križa, dejstvo pa, da je stal križ na občinskem zemljišči, ne zadošča, ker se tudi na občinskem zemljišču zasebna posest more pridobiti. Občina sicer naglaša, da je dala križ sezidati in v teku časa opetovano ponoviti, a dokaz, da bi ga bila sezidala, se njej ni posrečil, ker njene priče so le potrdile, da to vedô od drugih ljudij, med tem, ko sta nasprotna svedoka F. H. in M. L. izrecno izpovedala, da je križ sezidal toženčev prednik v zvezi s tremi drugimi posestniki. Pa tudi dokaza, da bi bila občina križ in ograjo sama vzdrževala, ni doprinesla, ker svedoki potrdijo, da je M. H. v 70. letih križ popravljal in je občina njegovo zahtevo za povrnitev stroškov odbila in ker

gledé ograde svedok F. H. potrjuje, da jo je M. H. iz lastnega nagiba napravil in da mu je M. L. potrebni les brezplačno prepustil. Ravno tako je A. P. potrdil, da sta zadnjo popravo storila toženca. Ker torej nedostaje dokaza za posest občine Kr. na križu, je druga inštanca dotični del tožbenega zahtevka po pravici odbila. Kar se tiče ostalih dveh motilnih činov, je višje sodišče popolnoma pravilno spoznalo, da se je svet, na katerem sta toženca material nakopičila, nahajal v zadnji dejanski posesti tožencev, vsled česar ni bila motena nobena tožničina posest. F. P.

d) Temeljem trgovčeve bilance sme se uvesti eksekutivno postopanje po dvornem dekretu z dne 7. maja 1839, št. 358. z. j. z.

Tožniki M. H. roj. Br., O. Br. in J. Br., kot dediči rajnega C. Br., navedli so v svoji tožbi proti I. G. to-le:

»Pokojni naš prednik C. Br. posojeval je tožencu v trgovinske njegove potrebe raznih zneskov. Glasom bilance, izpisane iz toženčevih trgovinskih knjig, po tožencu podpisane in potrjene po zapriseženem veščaku, znašajo dandanes ta posojila še 1502 gld. 42 kr., katerih neče toženec z lepa plačati.«

Prosili so torej tožniki, kot dediči imenovanega pokojnika, da se uvede zoper toženca eksekutivno postopanje po §-u 298. o. s. r. in po dv. dekretu z dne 7. maja 1839, št. 358. z. j. z. in da se ga obsodi potem v plačilo vtožene svote s pripadki vred.

Z odlokom z dne 22. avgusta 1894, št. 5813 uvedlo je deželno sodišče Tržaško eksekutivno postopanje ter je določilo narok za razpravljanje.

Zoper ta odlok je vložil toženec za časa svoj rekurz, a višje deželno sodišče tržaško ga je odbilo z odločbo z dne 11. septembra 1893, št. 3712 iz nastopnih

razlogov:

Izvršbena tožba opira se na trditve, da je toženec dolžan C. Br., odnosno njegovim dedičem, vtoženih 1502 gld. 42 kr. za razna posojila, katera je prejel od imenovanega C. Br. v trgovinske svoje svrhe, da je tožbi priložena bilanca, v kateri se pokazuje med razhodki tudi vtožena svota, bila po tožencu podpisana in da je

v tem členu bila le-ta bilanca potrjena tudi po zapriseženem veščaku. Tožnikova prošnja za uvedenje eksekutivne pravde je torej v zakonu povsem vtemeljena. Vrhu tega pa more toženec, ako hoče izpodbijati tožbo, to storiti pri odnosnem razpravljanji te pravne stvari.

Izvanredni revizijski rekurz odbilo je najvišje sodišče z odločbo z dne 30. oktobra 1894, št. 12916, ker ni zapazilo v zmislu dvornega dekreta z dne 15. februarja 1833, št. 2593. z. j. z. ne ničnosti, ne očite krivice v izpodbijanih odlokih obeh nižjih sodnih instanc ter je dodala istima še ta-le

razlog:

Bilanco (čl. 29. in 30. trg. zak.) treba smatrati tožencu nasproti, gledé priznanja, v njej nahajajočega se, kot listino, ki zasluži polno vero (§ 113. o. s. r.). T.

e) Določbo ministerske naredbe z dne 7 decembra 1856 št. 224. drž. zak., da je pridržana razsoja o poselskih sporih za časa službenega razmerja in pa prvih 30 dnij po njegovi razrušitvi političnemu oblastvu, ni smeti razširiti na prepire o moteni posesti. vršeče se med poslom in gospodarjem.

A služila je od božiča 1893. l. naprej pri posestnici *B* kot dekla za kmetska opravila. Izstopila pa je iz službe že 14 dnij po odpovedi, kojo je dala meseca septembra 1893. l. *B* trdi nasprotno, da velja za njeno deklo *A* po poselskem redu šesttedenski odpovedni rok in zahteva, naj služi *A* še 4 tedne. Da jo prisili še k daljnemu službovanju, zabrani ji *B*, da vzame s seboj škrinjo, v koji ima shranjeno obleko in perilo.

A vložila je z ozirom na le-to dejanje zoper *B* tožbo radi motenja posesti in sicer že 4. dan po izstopu iz službe.

Za m. del. okrajno sodišče v L. zavrnilo je s konečnim odlokom z dne 15. oktobra 1894, št. 23061 navedeno tožbo radi nepristojnosti sodišča, uvažujé, da je pristojno glasom ministerske naredbe z dne 7. decembra 1856, št. 224. drž. zak. za razsojo o poselskih sporih, ki se dogodé za časa službe ali tekom 30 dnij po nehanji službe politično oblastvo, da je v predležčem slučaji rešiti pred to oblastvo spadajoče vprašanje, če je glasom

§-a 9. poselskega reda zakonito na jedno leto od božiča do božiča določena službena doba nehala se vsled 14dnevne odpovedi tožnice, da je od rešitve tega vprašanja povsem odvisen predmet predležeče tožbe, namreč, če je tožnica vpravičena zahtevati od tožene svoje gospodinje izročitev obleke in škrinje navzlic določbi §-a 15. poselskega reda, ki propisuje, »da posel brez vednosti in privoljenja gospodarjevega ne sme hraniti svojih oblačil, perila in sploh svojega blaga izven hiše, v kateri služi.«

Višje deželno sodišče v Gradci razrušilo je prvosodni konečni odlok z naredbo z dne 7. novembra 1894, št. 11008 ter zaukazalo prvemu sodišču, naj sodi o stvari sami ne gledé na uveljavljeni nazor nepristojnosti sodišča, to pa uvažujé, da se je glasom §-a 5. cesarske naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. ozirati v sumarnem postopanju o moteni posesti jedino le na vprašanje in na dokaz o zadnji dejanski posesti in njeni motitvi ter da se omeji vsaka sodniška ukrenitev, oziroma naredba na varstvo in postavitvev motene posesti v prejšnji stan; uvažujé, da po takem ni rešiti v predležečem slučaju vprašanja, obstoji li med strankama faktično razrušeno službeno razmerje pravno še ali ne več, in tudi ne daljnjega vprašanja, kakšne so pravne posledice po poselskem redu še obstoječega službenega razmerja; uvažujé, da je marveč sedaj zgolj o tem soditi, bila-li je tožnica po toženki v istini motena v zadnji posesti škrinje z obleko; uvažujé, da ne obstaje med le-tem vprašanjem in onim, ki zadeva službeno razmerje in slednjega pravne nasledke, nikake zveze in da se more razsoditi samostojno, ne oziraje se na slednje; ter uvažujé, da ne more biti le-tu nikakega govora o nepristojnosti sodišča.

Najvišje sodišče potrdilo je z odločbo z dne 3. januarja 1895, št. 15580 razsodilo druge inštanice iz njenih zakonitih razlogov in pa uvažujé, da ne pristojajo razsoja o vprašanjih, relevantnih za tožbeni zahtev, namreč o posesti in samolastni motitvi taiste glasom §-a 2. cesarske naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. in §-a 55. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. nikdar ne političnemu oblastvu ampak le sodišču.

f) Ničnosti ni najti, ako se je vsled neprihoda tožnikovega odbil njegov tožbeni zahtevak v stvari sami, in je bilo le v razlogih omenjeno, da je vpravičena tudi od toženega vgovarjana nepristojnost — Tožniku, kateri je s svojim pravnim lekom dosegel, da se je tožba radi nepristojnosti odbila, prisoditi se morajo stroški II. stopinje.

A zahteva od okrajnega sodišča Sl. B. kot forum contractus razsodbo: B je dolžan plačati mi za odposlana jajca dolžno svoto 150 gld. s. pr.

Pri naroku dne 23. avgusta 1894. l. zglesi se zastopnik toženca, ki stanuje v Bregenci, sam, zanikuje vse tožbene trditve ter vgovarja osobito tudi nepristojnost.

S kontumacijsko razsodbo z dne 27. avgusta 1894, št. 5030 odbije se tožbeno zahtevanje v stvari sami, ker niso dokazane tožbene trditve, potem pa tudi, ker toženec zanikuje, da bi bil forum contractus dogovorjen in ni nasprotno dognano.

Vsled ničnostne pritožbe tožnika spoznalo je višje sodišče v Gradcu z razsodbo z dne 24. oktobra 1894, št. 9478, izpremenivši prvosodno razsodbo: Od toženca vgovarjana nepristojnost okrajnega sodišča Sl. B. za razpravo na tožbo de pr. 20. julija 1894, št. 4313 je vpravičena; tožnik se zavrne s to tožbo na pristojno sodišče in je dolžan povrniti tožencu v 14 dneh v izogib izvršbe na 9 gld. 77 kr. odmerjene pravdne stroške; apelacijske stroške mora pa sam trpeti.

Razlogi:

Tožnik ni prišel k naroku. Ker je toženec zanikal, da je bilo dogovorjeno plačilo loco Poličane, in je vgovarjal nepristojnost, ker je zanikal ob enem podatke v tožbi in zahteval, da se tožba odbije, ter vložil spise za razsojo, moral je sodnik po skleneni razpravi z razsodbo razsoditi, ne pa, kakor meni pritožitelj, ustaviti postopanje po §-u 26. s. p. Pri razsoji moral je pa sodnik v prvi vrsti svojo pristojnost pretresovati. Ker tožbeni podatki niso podprti z dokazili, pač pa od toženca zanikani ni tudi pristojnost vtemeljena, in je moral sodnik v razsodbi izreči svojo nepristojnost in obsoditi tožnika v povrnitev pravdnih stroškov. Kot nepristojni sodnik ni se smel spuščati v meritorno razsojo, če tudi se je razpravljalo v glavni stvari in je toženec zahteval, da se tožba odbije.

Tožbena zahteva kot taka se ni mogla odbiti, ker bi se s tem zabranilo tožniku tudi, iztožiti svojo tirjatev pri pristojnem sodišči. Ker se tu ne more govoriti o ničnosti postopanja ali razsodbe, smatrati je položen pravni lek kot apelacijo ne kot ničnostno pritožbo, in se mora vsled iste razsodba prvega sodnika, kakor rečeno, predruščiti, ne pa kot nično ovreči. Izrek o stroških opira se na določbe §-ov 24.—26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. Pri tem se opomni, da je osobito odločba gledé apelacijskih stroškov vpravičena, kajti po §-u 24. nov. zakona ima v pravdi propala stranka povrniti nasprotniku povzročene stroške. V predležečem ne more veljati ta določba nasproti tožencu, prvič ker se ne da trditi, da je toženec propal, kajti razsojeno je po njegovi zahtevi, če tudi v drugi obliki, kakor od prvega sodnika, in potem ker apelacije, oziroma ničnostne pritožbe ni provzročil toženec nego tožnik s tem, da je vložil tožbo proti določbam pravilnika sodne oblasti pri nepristojnem sodišči.

Z razsodbo z dne 19. decembra 1894, št. 14931 zavrglo je najvišje sodišče od tožnika proti razsodbi višjega sodišča vloženo ničnostno pritožbo kot nevtemeljeno, ugodilo je pa revizijski pritožbi gledé apelacijskih stroškov in je predruščilo razsodbo višjega sodišča v tej točki tako, da ima toženec plačati tožniku apelacijske stroške.

Razlogi:

Prvi sodnik sicer ni izrecno izrekel svoje nepristojnosti za razpravo in razsojo predležeče pravde; ali iz razlogov da se povzeti da je smatral isto kot vtemeljeno. V razlogih se namreč navaja, da toženec ni le vgovarjal nepristojnosti, nego da je zanikal tudi okolščino, na katero se opira tožbena zahteva, in se zavrnitev tožbe s tem vtemeljuje, da se mora, ker je redno obveščen tožnik od naroka izostal, povedbam toženčevim z ozirom na § 18. s. p. brez dokazov verjeti. Ker je pristojnost okrajnega sodišča Sl. B. v tožbi oprta na trditev, da se ima glasom fakture plačati vtožena tirjatev v Poličanah, in ker je v odgovoru ta trditev zanikana, torej je prvi sodnik ni imel, kakor se razvidi iz razlogov, za dokazano, in se zato tudi ni nanjo oziral. Po dv. dekretu z dne 11. septembra 1794, št. 193, *lit. b*) in po § u 7. s. p. imel je torej izreči svojo nepristojnost z razsodbo in sicer v razsodilu iste. Ta formalni pregrešek pa ni mogel braniti višjemu sodišču (po navodilu rez.

z dne 21. oktobra 1785, št. 489, *lit. 000*) z. j. z. popraviti formalni pregrešek prvega sodnika. Ničnostna pritožba torej ni vtemeljena, ako se trdi, da je ničnost najti v tem, da prvi sodnik ni sodil o svoji nepristojnosti, da je pa višje sodišče kljub temu pomanjkanju izreklo svojo sodbo. Pa tudi v tem se ne more najti ničnost, da višje sodišče prvosodne razsodbe ni ovrгло, marveč le to izpremenivši spoznalo, da se tožnik s svojo tožbo zavrne na pristojno sodišče, to tem manj, ker je vsled izreka višjega sodnika oni prvega sodnika v resnici ovržen, in nima tožnik torej nobenega vzroka, čutiti se žaljenega v svojih pravicah. Vpravičena je pritožba proti višjesodni odločbi gledé apelacijskih stroškov. Ne gledé na to, da je izšla apelovana razsodba po zahtevku odgovora, gre tu za stroške, ki so bili tožniku vsled pravdanja provzročeni, in so bili tudi potrebni in namenu primerni, kakor kaže uspeh pravnega leka. Po predpisu §-ov 24. in 26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. mora pa v apelacijskem postopanju propali toženec povrniti nasprotniku, namreč tožniku apelacijske stroške. V tem oziru morala se je torej razsodba višjega sodišča predrugaćiti.

Dr. Fran Poček.

g) Za oddružitev parcel od posestev, ki so vpisana v deželno desko in za njih prenos v zemljiško knjigo okrajnega sodišča v vojvodini Kranjski ni treba predložbe politične privolitve

Z odlokom deželnega sodišča v L. z dne 15. septembra 1894, št. 8188 se je na prošnjo A-jevo zaznamoval odpis jedne stavbene parcele in 30 drugih parcel v deželni deski pri posestvu vložna št. x. Nato se je z odlokom dotičnega naprošenega okrajnega sodišča z dne 27. septembra 1894. leta naročilo, da je začeti pisati nov zemljiško-knjižni vložek za odpisane parcele in se nanj preneso vsa pri prvotnem posestvu vpisana bremena. Oddružitev se je pri prvotnem posestvu z odlokom z dne 6. oktobra 1894. l. št. 8682 izvršila.

Rekurz necega knjižnega upnika prvotnega posestva proti tej oddružitvi je višje deželno sodišče v G. zavrglo, uvažujé, da je ob oddružitvi postopati v zmislu §-a 74. z. z. po določilih zakona z dne 6. februarja 1869, št. 18. drž. zak. in da le-ta zakon politične privolitve za oddružitev zemljišča ne zapoveduje, nadalje

u v a ž u j é, da se ukaz ministerstev za notranje zadeve in za pravosodje z dne 30. junija 1858, št. 100. drž. zak. o potrebi politične privolitve za razkosavanje v deželno desko vpisanih celot za Kranjsko ni uveljavil, in končno u v a ž u j é, da tudi za vojvodino Kranjsko veljavni deželni zakon z dne 25. marca 1874. št. 12. dež. zak. o prenovitvi zemljiških knjig in o njih notranji uredbi v §-u 3. v tem oziru ničesar ne določa, torej potreba predložbe politične privolitve za Kranjsko zakonito ni propisana. Ź.

Kazensko pravo.

Zakonski mož, kateri je svojo ženo pokoril, ker jo sumi prešestovanja in katerega žena po §-u 419. k. z radi tega toži ne zakrivi razžaljenja, če v svoje vpravičenje navaja vzroke dejanju in je tudi vtemelji.

Zakonski mož *A* pokoril je svojo soprogo *B* radi njenega vedenja z nekim drugim možem *C*-jem in jo telesno lahko poškodoval. Soproga *B* je nato svojega moža obtožila radi prestopka zoper telesno varnost po §-u 419. k. z. Pri glavni razpravi, ki se je bila vršila o tej tožbi, povedal je *A* v svoje vpravičenje, da je zato pretepel svojo ženo, ker ima znanje z omenjenim *C*-jem. Soproga pa je radi te obdolžitve naperila pozneje proti svojemu možu *A*-ju tožbo radi prestopka zoper varnost poštenja ali časti po §-u 488. k. z.

Prvi sodnik oprostil je obtoženca v zmislu §-a 259., št. 3. k. pr. r. obtožbe radi prestopka po §-u 488. k. z., kateri naj je zagrešil s tem, da je obdolžil svojo soprogo ljubimske zveze z drugim možem *C*-jem, da jo je torej z naznanjenjem izmišljenih ali napak zvitih prigodeb lažnjivo obdolžil nenravnega dejanja, ki bi jo utegnulo v mislih ljudij zaničljivo storiti ali ponižati.

Razlogi:

Vse priče izpovedale so za zasebno obtožiteljico neugodno. Vse so slišale že od drugih ljudij o tem ljubovnem razmerji. Dve sta večkrat videli, da sta se soproga *B* in njen ljubimec *C* shajala, štiri druge pa so bile celo navzočne ob zakonskem sporu, ki se je vnel v posledici *B*-jinega vedenja. Iz vsega tega sledi, da se je za-

sebna obtožiteljica res tako vedla, da si je njen mož moral misliti, da ima ljubovno zvezo s C-jem. Po svojem stališču kot zakonski mož pa je bil tudi vpravičen, očitati svoji ženi nespodobno njeno vedenje. In konečno, če so že vsi ljudje takisto o njej govorili, in jej je on to govorico le ponavljalje predbacival, je s tem dejanjem pač ni mogel v očeh drugih ljudij zaničljivo storiti ali ponižati.

Zasebna obtožiteljica se je pritožila proti tej prvi razsodbi in se v vzklicu opirala na ničnostni razlog §-a 281., št. 9. lit. b k. pr. r., češ, da ne zadošča dokaz takih okolščin, po katerih se more izrečeno obdolževanje verjeti, marveč treba resnico izpovedbe dokazati.

Ljubljansko deželno kot vzklicno sodišče je nato zavrnilo z razsodbo z dne 16. novembra 1894, št. 11717 vzklic kot nevtemeljen.

Razlogi:

Vzklic zasebne obtožiteljice moral se je ne gledé na razloge prvega sodnika tako iz formalnih kakor iz stvarnih razlogov kot nevtemeljen zavrniti. V formalnem oziru je opomniti, da bi bila morala zasebna obtožiteljica B v zmislu §-ov 263. in 279. k. pr. r. zahtevati takoj pri omenjeni glavni razpravi, ko se je čutila žaljeno, da se razprava in sodba raztegneta tudi na to kaznivo dejanje, ali pa bi si bila morala pridržati ondaj samostalno preganjanje. Ker pa je vse to opustila, moral se je obtoženec v zmislu §-a 497. k. pr. r. po §-u 259., št. 3. k. pr. r. zatožbe oprostiti. Vzklic zasebne obtožiteljice bi se bil moral pa že tudi sicer kot nevtemeljen zavrniti, kajti zakonski mož, kateri je svojo ženo pokoril, ker jo sumi prešestovanja, in katerega žena po §-u 419. k. z. radi tega toži, ne stori razžaljenja, če v svoje vpravičenje vzroke svojega dejanja navaja in svoje opombe tudi vtemelji, kakor jih je obtoženec res utrdil. Njega primorale so k temu dejanju okolnosti in torej ni žalil obtožiteljice navlašč.

Ź.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnického društva u Zagrebu prinaša v br. 2. za mesec februarij sledeče razprave: Nova kaznena škola. Napisao A. Liroy. Nastavak. — Nješto ob izručivanju zločinaca u Austro-Ugarskoj te Bošni i

Hercegovini. Napisao dr. Hugo Štefanić. — Naputci i savjeti za utjerivanje tražbina u Srbiji. Napisal F. Haladi. Razven tega prinaša slučaje iz pravosodja in iz upravne prakse, razne in književne vesti.

Abecedno in stvarno urejeni register k deželnim zakonikom za vojvodino Kranjsko. Sestavil Josip Orešek, c. kr. okrajni komisar. — V Ljubljani. — Založil Janez Giontini. Tisk R. Miličeve tiskarne. — 1895. Tak je naslov knjižici, ki bode v dobro uporabo ne samo občinskim uradom, temveč tudi drugim oblastvom in slovenskim pravnikom sploh. Nepopolne zbirke kranjskih zakonov so namreč pošle, večina izvršilnih in drugih ukazov se niti posebej tiskala ni, moral si torej brskati dolgo po vseh deželnih zakonikih, ako si se hotel dobro poučiti o potrebnih vprašanjih. Register, ki dotične točke zbere, znatno olajša iskanje in nekako nadomešča jednotno zbirko zakonov samih. Jednake registre kranjskih zakonov in ukazov, toda v nemškem jeziku izdala sta doslej dr. Jul. Fränzl pl. Vesteneck za dobo od početka (1849. l.) do 1873. l. ter dr. Fran Heinz za dobo od leta 1874. do l. 1891. Vrednost obeh je za praktika skoro brez vsake cene, ker se je vanja vzelo, sicer urejeno po tvarinah, toda vse, kar se je nahajalo v posamnih registrih deželnih zakonikov, naj bode še v veljavi ali ne. Tako našteva Vesteneck še ukaze o gotovem številu in sedežu odvetnikov, razglasila o prisegi in ob enem ob odpovedi gotovih potrjenih civilnih zemljemercev itd., torej mnogo norm in okolnostij, ki nimajo že davno ne veljave ne pomena in ki morejo le begati mesto poučiti. V početku imenovani prvi slovenski register pa našteva le zakone, razglase in ukaze, ki so dandanes še zavezni i zato ni le kako mehanično delo samo z akademično veljavo, temuč je resnično praktičen pripomoček v zgoraj omejeno svrhu.

Z veseljem smo opazili, da se je sestavljatelj držal naše nove terminologije in da sploh jeziku slovnično ni prigovarjati. Hibe v pisanju krajnih imen beležiti so menda na rovaš zakonikom samim, vendar bi ne bilo škodilo, ako bi jih bil sestavljatelj popravil. Taka imena so :

Sevček m. Sevšček; Pešenik m. Peščenik; Zdenskavas m. Zdenska vas ali Z. Vas; Zasp m. Zasip; Kozarše m. Kozarišče; Češnce m. Česnice; Uševk m. Viševk itd.

Slabo je: — dopisovanja obrnena na

Vender te napake se lahko izpravijo pri 2. natisku, katerega potrebo upamo v kratkem, ker se je registra natisnilo sedaj baje le par sto odtisov.

Pripomnimo, da ima lična knjižica 32 strani v 8°, da je po svojej svrhi praktično vezana z golicami med tiskanimi listi za kasnejše pristavke, ter da jej je tržna cena 90 kr.

—1—

„Die Spruchpraxis.“ Za prvih deset letnikov tega pregleda iz pravosodja itd., koji izdaja g. dr. Riehl, odvetnik v Dunajskem Novem mestu in ki vsebuje vse razsodbe in odločbe vseh avstrijskih centralnih oblastev, izdal se je register, ki broji 259 strani. — Ta register spada v 3 glavne dele. Prvi „register odločeb“ (Register der Entscheidungen) urejen je po sodiščih (najvišje sodišče, kasacijski dvor, državno, upravno sodišče) in

drugih centralnih oblastvih in kaže za vsako v kronologični zvezi razsodbe in odločbe. Drugi del „register zakonitih določeb“ (Register der Gesetzesstellen) je urejen po zakonih in našteva vse odločbe, ki so se izrekle z ozirom na posamezne zakonite predpise, ter se nahajajo v prvih 10 letnikih Riehlove „Spruchpraxis“. Ker je le tam natisnenih nad 25.000 ekscerptov iz približno 20.000 razsodb in odločeb, se mora občudovati to povsem težavno a vender natančno delo. Tretji del je „abecedni ključ“ (Alphabetischer Schlüssel) prav za prav mali pravni leksikon, ki ima temveč veljave, ker se nahajajo v njem razun kratice in za posamezne zakone sprejetih oznamenil tudi oni posebni izrazi pravniških strok, ki niso vsakemu povsem domači. — n. pr. iz rudarskega prava itd. Nahajamo tu tudi zaznamovane zakone posameznih dežela. V tem registru nako-pičeno je mnogo lepega in težavnega dela, katero nam naredi pristopno gradivo, ki je v dosedanjih letnikih lista „Spruchpraxis“. Gotovo ga bodo z veseljem sprejeli pravniki, pred vsem sodniki in odvetniki, ker si vsakdo lahko ž njim prihrani mnogo časa in truda, ako se hoče proučiti o dosedanji judikaturi.

Succession in den Process. Eine civilprocessuale Studie von dr. Hans Sperl. I. Hälfte: Einleitung. Gesamtnachfolge. — Gradec 1895. — Leuschner & Lubensky. Jedno najbolj zanimivih in tudi najtežavnih vprašanj sodnega postopka je nasledstvo. Ravno sedaj je to vprašanje še aktualneje, ker mora nova kodifikacija to po starem pravu in morebiti tudi po teoriji zanemarjeno materijo spraviti v nov tir. Kolikor se more soditi v naglici, vidi se, da je g. pisatelj marljivo pretehtal ter prebavil gradivo, katero nam ponuja v lični obliki. Ozira se na rimsko, obče nemško, francosko, italijansko, obstoječe in bodoče avstrijsko pravo ter podaja kolikor mogoče popolno podobo tega pravnega instituta. Do sedaj izšla I. polovica bavi se poleg uvoda še z nasledstvom v vse pravice. Druga polovica izide v kratkem.

Sammlung der Entscheidungen zum Handelsgesetzbuche. Dr. L. Adler in dr. R. Clemens. IX zvezek. Št. 1515.—1734. — Dunaj. 1894. — Manz. — V tem zvezku zbranih je 220 razsodb, katere je izreкло najvišje sodišče v l. 1894. Obseza 581 strani. Pridejana so kazala in sicer sistematično, alfabetično in urejeno po členih oziroma paragrafih.

Reform des Irrenrechtes. Dr. Th. Engelmann. — München. 1895. — J. Schneider.

Der Process Czynski. Thatbestand desselben und Gutachten über Willensbeschränkung durch hypnotisch-suggestiven Einfluss. Professoren dr. Graschey, dr. Hirt, baron dr. Schrenck-Notzing in dr. Preyer. Stuttgart. — 1895. — Enke. —

Podlaga tej publikaciji je kazenska pravda, ki se je vršila od 17. do 20. decembra 1894. l. v Monakovem in v kateri se je sodilo o telesnem združenju z osebo, katere volja se je omamila potom hipnoze.

Compensation und Process. I. Kohler. — Manz. 1895. — Cena 1 gld. 50 kr.

Einige Bemerkungen zu dem neuen Strafgesetzentwurfe vom Standpunkte des Hygienikers. — Dr.-med. Stan. Ponikla in dr.-jur. Fr. Bulak. — Dunaj. — 1895. — Manz.

Internationale Rechtsverhältnisse der Kriegs- und Handelsschiffe im Krieg und Frieden. Ferber. — Manz. — Cena 1 gld. 20 kr.

Das Eigenthum im Civil- und Strafrechte. — R. Maschke. — Dunaj. — 1895. — Manz.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. marca 1895.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Radi preobilih veselice v predpustnem času se v preteklem mesecu ni mogel prirediti namenjeni društveni večer. Tekom tega meseca bode se pa priredil zopet društveni shod. Dan temu shodu objavil se bode po dnevnikih.

— (Imenovanje.) Društveni naš predsednik gosp. dr. Andrej Ferjančič imenovan je deželnosodnim svetnikom pri deželnem sodišči v Ljubljani.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: državnega pravdnika namestnik v Novem mestu Ivan Škerlj deželnosodnim svetnikom v Novem mestu; državnega pravdnika namestnik v Celji Fran Trenz deželnosodnim svetnikom v Celji; finan. komisar v Ljubljani dr. Ivan Mrak tajnikom pri fin. ravnateljstvu v Ljubljani; finančni koncipist v Ljubljani Avgust Reich finančnim komisarjem.

— (Ivan Navratil.) Dne 5. t. m. praznoval je na Dunaji slovenski književnik Ivan Navratil, predstojnik pomožnih uradov in tolmač za slovenski in hrvatski jezik pri najvišjem sodišči svojo sedemdesetletnico. V našem listu ne moremo naštevati zaslug, katere si je pridobil Ivan Navratil z neumornim svojim delovanjem za slovensko književnost sploh. Ivan Navratil pridobil si je pa tudi za slovensko pravoslovje in za našo terminologijo mnogo zaslug. Izdal je slovnico slovenskega jezika s slovarjem terminov kazensko pravnega reda za sodne uradnike in sodeloval tudi pri Cigaletovi slovenski juridično-politični terminologiji. Pri slavnosti čestital je jubilarju naš načelnik imenom našega društva.

— (O razsodiščih na borzih) ter o stališči, katero naj se zavzema pri sestavljanji novih zakonov o pravnem redu gledé razsodišč, razpravljalo se je v zadnjem času mnogo v Dunajski „Gesellschaft österr. Volkswirte“ ter tudi v nižje-avstrijski odvetniški zbornici. Govorniki zavzemali so različna stališča, pro in contra. Razsodišča je zagovarjal posebnó Alfred pl. Lindheim, pisatelj znane brošure „Das Schiedsgericht im modernen Civilprocesse“, — napadala sta je pa mej drugim najživaheje dr. Ehrlich in dr. Zucker. Sklenile so se tudi razne resolucije. Ne moremo navajati obširneje vsebino razprav, ter omenjamo le nekaj slučajeve, katere

je navedel dr. Ehrlich o delovanju borznih razsodišč. Borzno razsodišče obsodilo je dijaka na plačilo difference presegajoče svoto 100.000 gld., nek gojenec terezijanskega zavoda na Dunaji usmrtil se je na dan zrelostnega izpita, ker so ga obsodili na plačilo diferenčnega dolga 20.000 gld., brambovski častnik obsodil se je, da mora izročiti 4000 zabojev sladkorja, á 100 kg. itd. — Tudi v dunajski „Juristische Gesellschaft“ razpravljalo se je dne 6. februvarija t. l. o tem predmetu. Marsikatera obsodba, ki se tiče le civilno prepovedane igre, se izreka ugodno za tožnika po borznih razsodiščih, katerim služijo potem državna sodišča kot izvršitelji po našem pravu krivičnih pravorekov. Škodljivost razsodišč pa tiči posebno v tem, da se morajo po okolnostih podvreči njihovi podsodnosti tudi osebe, ki ne spadajo mej borzne kroge, uradniki, zasebniki itd.

— (Kolekovanje zemljiškooknjižnih izpiskov.) Razglas finančnega ministerstva z dne 10. decembra 1894, št. 37573, ukaznik št. 1 ex 1895 pojasnuje, da je podvržen skupen izpisek gledé več zemljiškooknjižnih teles, vknjiženih v eni ali pa v raznih vložkih v zmislu t. p. 17, a) in razglasa z dne 15. januarja 1874, št. 3. drž. zak. pristojbini 1 gld. ne po številu teles, oziroma vložkov, ampak po polah, ki se porabijo.

— (Število odvetnikov l. 1893.) Pravosodno ministerstvo izdalo je ravnokar pregled odvetnikov z l. 1893. V okrožjih devetero višjih sodišč bilo je začetkom l. 1893. skupaj 3336 odvetnikov. Prirastlo je tekom leta 237, odpadlo pa 108 tako, da je bilo koncem leta 3465 odvetnikov, torej eden na 6896 prebivalcev. 2117 odvetnikov imelo je svoje pisarne v krajih, kjer se nahajajo zborna sodišča, 1689 v krajih 24 odvetniških zbornic in 1348 v drugih krajih. 45 odvetnikov je umrlo, 36 odpovedalo se je poslu, 4 so se izbrisali, 23 je odložilo odvetništvo iz drugih razlogov. Kar se tiče zbornic štela je Ljubljanska 26, Graška 157, Celovška 29, Goriška 30, Tržaška 110, Dunajska 924, Zadarska 23, Dubrovniška 16 in Spljetska 31 članov.

— (Notarji l. 1894.) Leta 1894. poslovala sta 1102 notarja. Pomnožilo se je število za dve mesti in sicer na ta način, da sta se ustanovili notarski mesti v Cirknici in na Dunaji (Döbling). 170 uradovalo je na krajih 32 notarskih zbornic, 237 v krajih, kjer so zborna sodišča, 865 v drugih krajih. Na Kranjskem je bilo 34, ravno toliko na Koroškem, na Štajarskem 84, na Primorskem 44, v Dalmaciji 42 notarjev. Z ozirom na imenovanje biva najstarejši notar (z l. 1847.) v Zadru. Največ sedaj živečih biležnikov (69) imenovalo se je l. 1871. Jeden notar pride na 21.683 prebivalcev.

— (Opombe k načrtu civilnega pravnega reda.) Odvetniška zbornica nižje avstrijska imenovala je dne 22. novembra pret. leta poseben odbor, da izreče svoje mnenje o novem civil. pravd. redu in jej o tem poroča. Odsekova člana dr. Ignacij Kornfeld in dr. Otto Franckel izdelala ter predložila sta pred kratkim zbornici svoj elaborat z naslovom „Vorschläge des Subcomités der n. ö. Advokatenkammer zum Entwurfe der Civilprocessordnung nach dem Antrage des Permamenz-Ausschusses des Abgeordnetenhaus.“

Pregled pravosodstva.

455. Avstrijskim državljanom je zabranjeno, sklepati pravna dejanja v inozemstvu, katera nimajo nobene veljave, če so se vršila v tuzemstvu. Taka dejanja nimajo potem v tuzemstvu nobene veljave. — V Švici skleneni zakon katoliškega Avstrijca z ločeno protestantsko Švicarico nima veljave v Avstriji.

R. z dne 6 novembra 1894, št. 10.306. J. B. št. 10 ex 1895.

456. Nezakonski oče nima pravice, vzeti nezakonsko dete k sebi proti varuhovi volji, ako se strinja po varuhu določeni način vzgoje z blagostanjem nezakonskega otroka.

R. z dne 19. decembra 1894, št. 14.865. Č. Pr. str. 18 ex 1895.

457. V pravdi radi očetstva ni dopustiti dokaza o zrelosti izvan zakona rojenega otroka. — Na analogijo §-a 157. obč. drž. zak. se ne more sklicevati.

R. z dne 19. decembra 1894, št. 14.991. J. B. št. 7 ex 1895.

458. Pogodba, ki se tiče alimentacij nezakonskega otroka ter se je sklenila po varuhu in potrdila nadvarstveno po sodišči — a ni v pravem razmerju z imovinskimi okolnostimi nezakonskega očeta, se sme izpodbijati in razveljaviti.

R. z dne 5. decembra 1894, št. 14.418. J. B. št. 9 ex 1895.

459. Ako se podere stara hiša, ima vpravičenec pravico, da se mu da tudi v novi hiši isto stanovanje, kakor ga je imel pravico tirjati v starem. Da so novi prostori večji, ne vtemeljuje razširjanja služnosti. S tožbo na priznanje pravice sme se združiti tožba na odškodnino od časa, ko se je zabranila poraba stanovanja.

R. z dne 24. oktobra 1894, št. 12.373. J. B. št. 8 ex 1895.

460. Pri izplačevanju volila, zapalega pri polnoletnosti, ni merodajna proglasitev polnoletnosti, temveč, da se jo doseže fizično.

O. z dne 20. novembra 1894, št. 13.615. Z. F. N. št. 2 ex 1895.

461. Skupnost planine, ki je obstala že pred veljavo obč. drž. zakonika, sme se razdružiti po predpisih 16. poglavja II. dela tega zakonika.

R. z dne 6. februarja 1894, št. 582. J. B. št. 6 ex 1895.

462. Mora akceptanta prične tudi pri nedomicilovanih menicah šele s prezentacijo menice. — Vložitev tožbe ne more nadomestovati prezentacije.

R. z dne 20. septembra 1894, št. 9817. J. M. 1087.

463. Poravnava, katera se je sklenila o kazenski tožbi radi prešestva ter ustanavlja dolžnost, zapustiti dosedanje bivališče, je veljavna po §-u 1384. obč. drž. zak. in ne nasprotuje določbi čl. 4. u. zak. z dne 21. decembra 1867, št. 142. drž. zak. ter se more eksekvovati po zmislu §-a 310. o. s. r.

O. z dne 11. septembra 1894, št. 10.792. J. M. 1083.

464. Najemninski nakladi (najemninskemu krajcarju) pristoja zakonita zastavna pravica v privilegovani prednosti na stvari podvrženi hišnemu najemninskemu davku.

O. z dne 31. oktobra 1894, št. 12.796. J. B. št. 10 ex 1895.

465. Oba dela istega zemljišča, ki pripadata raznima lastnikoma, sta v celoti zastavljena za jedno in isto tirjatev. Pri izvršilu jedne polovice se odkaže upnikom, ki so vknjiženi na celem zemljišču plačilo iz te polovice. Za ostale, propale upnike le-te polovice uporabljati je gledé druge polovice per analogiam določbo §-a 37., odst. 2. k. r.

O. z dne 19. septembra 1894, št. 11.233. J. M. 1084.

466. V postopanju po zakonu z dne 18. februvarija 1878, št. 30. drž. zak. ni samostalnega pravnega leka proti sodnim odločbam, ki se izdajo pred odločbo zastran odškodbe.

O. z dne 28. avgusta 1894, št. 10.240. J. M. 1081.

467. Da se je opustilo povabiti dva domačina k sestavi inventure v zmyslu §-a 95. c. pat. z dne 9. avgusta 1854, št. 207. drž. zak. ne ustanavlja ničnostnega razloga, če ni tega karal dedič, ki je bil navzoč, temveč podpisal zapisnik.

O. z dne 31. julija 1894, št. 9124. J. B. št. 10 ex 1895.

468. Konkurz proglašen v inozemski državi proti dolžniku ne omeji njegove zmožnosti za dejanje pred avstrijskim sodiščem ter tudi ne ustavi pred avstrijskim sodiščem tekoče pravde.

O. z dne 11. decembra 1894, št. 14644. J. B. št. 7 ex 1895.

469. Odvetnik, katerega zahteva, naj se oprostí neplačanega za stopstva, se je odbila po odboru odvetniške zbornice, nima pravice pritožbe.

O. z dne 24. oktobra 1894, št. 12608 J. B. št. 7 ex 1895.

470. Svojstva in načina porabe orožja, kakor to omenja § 155, *lit. a*, k. z., si mora biti svest storilec, da se more uporabljati nanj ta določba.

R. z dne 26. oktobra 1894, št. 9886. G. Z. št. 9 ex 1805.

471. Gledé sokrivcev in vdeležnikov, kateri so s storilcem vred v razmerji, omenjenem v §-u 176. k. z. s poškodovancem ne velja določba §-a 177. k. z.

R. z dne 20. oktobra 1894, št. 8301, G. Z. št. 7 ex 1895.

472. Dogovor, po kateremu poškodovanec prepusti poneverjeno ali ukradeno svoto storilcu kot posojilo, ne ustanavlja sam na sebi nekaznivosti po §-u 187. k. z. temveč le, če se ne prekorači doba vrnitve.

R. z dne 13. oktobra 1894, št. 8294. G. Z. št. 7. ex 1895.

473. V §-u 283. k. z. se nahajajoči izraz „rabuka (Auflauf) se razločuje od „rabuke“ v §-u 279. l. c. ter pomenja „skupljenje“, „stekanje.“

R. z dne 4. decembra 1894, št. 14382. Č. Pr. št. 885 ex 1894.

„Slovenski Pravniki“ izhajajo 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravniki“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k obñnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotrøcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotrøcih.

